

**Evert Taubes arkiv:
att förmedla information om handskrifter**

Projektrapport

Pia de Graaf

Innehåll

Inledning	3
Projektet	3
Ordnandet av arkivet	4
Databasen	6
Digitala bilder	8
Sammanfattning	9

Evert Taubes arkiv: att förmedla information om handskrifter

Projektrapport

Inledning

Sommaren 1997 förvärvade Göteborgs universitet författaren, kompositören och konstnären Evert Taubes arkiv. Arkivet, som sedan Evert Taubes död varit deponerat på Svenskt visarkiv, var vid förvärvet omfångsrikt, ca 20 hyllmeter. Materialet har sedan dess utökats väsentligt och spänner idag över ca 35 hyllmeter (418 volymer).

Arkivet består av manuskript och utkast till böcker och visor, korrektur, fotografier, teckningar och skisser, dagböcker samt en stor mängd brev till och från Evert Taube.

Vid förvärvet ingick även Astri Bergman Taubes papper som främst består av dagböcker och brev till och från Astri Bergman Taube.

Av de större nyförvärven kan nämnas tidningen Vi:s Evert Taube arkiv samt korrespondens och arbetsmaterial från Evert Taubes litterära sekreterare Inga-Britt Fredholm.

Projektet

Projektets syfte var:

- att ordna, förteckna och tillgängliggöra ett författararkiv av stort nationellt intresse
- att bidra till utvecklingen av förbättrade sökmetoder för handskriftsbestånd och därigenom nå förbättrad sökbarhet vid svenska forskningsbibliotek

Projektet har finansierats dels med medel ur Riksbankens Jubileumsfond och dels med universitetsbibliotekets egna medel.

Arbetet har bedrivits av en bibliotekarie, undertecknad, på 75% under 1998-2000 och på 100% under 2001, samt av datatekniker Lennart Stark motsvarande ca 3 månaders heltid.

Ordlandet av arkivet

Sorteringen och ordlandet av materialet har skett enligt gällande rutiner vid Handskriftsavdelningen vid Göteborgs Universitetsbibliotek.

Manuskript

har i görligaste mån ordnats kronologiskt. Eftersom Taube ofta använt och återbrukat sina manuskript kan ibland inkonsekvenser förekomma. T ex så har många av hans tidiga manuskript ändrats och publicerats vid ett senare tillfälle. Om så har varit möjligt har manuskripten förts till sitt ursprungliga sammanhang. Hänsyn har ej tagits till det senare tryckta verket. I databasen anges som regel endast den första samlingen ett verk finns representerat i. Samlingens titel är sökbar i databasens fritextfält.

Korrespondens

I brevsamlingen finns bl.a. en hel del brev till föräldrar och syskon i Göteborg från Evert Taubes unga år i Argentina samt korrespondens med hustrun Astri Taube. Under hela sitt liv både skrev och mottog Evert Taube en stor mängd brev och antalet kända kulturpersonligheter representerade i brevsamlingen är stort. Bland bemärkta namn finns t.ex. Gunnar Ekelöf, Kurt Jungstedt, Bertil Bull Hedlund, Sten Broman och Eric von Rosen.

Breven har enligt gängse praxis inordnats kronologiskt på avsändarens respektive mottagarens namn.

Brev från institutioner som t ex. Bonniers, Tidningen Vi sorteras på institutionens namn i de flesta fall men ibland har vissa personer på sådana institutioner haft ett nära förhållande med arkivbildaren och har då sorterats på personens namn, även de brev som har en mer officiell karaktär, exempel på detta är bl a Georg Svensson och Nils Thedin.

I vissa fall har Taube skrivit sitt svar på inkommande brev. Detta svar återfinns då på inkommande istället för utgående brev. Hänvisning göres i databasen.

I några fall finns brev inlagda bland manuskript eller övriga handlingar, i en anmärkning görs då en hänvisning, t ex 1 brev 1947 se H 198:037. Antalet brev som anges i brevposten motsvaras alltid av de brev som förvaras i respektive fascikel. Brev till samma person som finns på annat ställe i samma arkiv är ej medräknat utan framgår av hänvisningen.

Taube var medlem i och instiftade själv flera sällskap och föreningar. Dessa har i många fall fått egna uppslag "handlingar rörande ...", men i flera fall återfinns

även material som berör dessa sällskap i korrespondensen, särskilt om ytterligare brev finns mellan Taube och personer som varit inblandade i samma sammanslutningar. Brevens ämnesordnas ej.

Totalt finns i arkivet 11 320 katalogiserade brev varav 4582 är skrivna av Evert själv.

Breven till Astri Taube uppgår till 2002 daterade och ca 342 odaterade. Det är svårt att ange exakt siffra för de odaterade på grund av deras disparata karaktär. De utgörs av korta, ofta ofullständiga meddelanden.

Här utöver finns ca 8 000 beundrabrev, gratulationer mm (63 volymer) samt ett antal brev bilagda manuskript (ca 2-300 st).

Databasen

Under den första projektperioden undersöktes om det fanns användbara system för registrering av handskriftsmaterial.

NAD, Nationella arkivdatabasen, innehåller uppgifter om arkivbestånd vid svenska arkiv, bibliotek och museer. Även Göteborgs universitetsbibliotek anmäler arkivbestånd till NAD. Databasen administreras av Riksarkivet som också förtecknar sitt eget material i ARKIS. Under vår projektid har utvecklingen av ARKIS II pågått.

Ett nationellt brevdatabasprojekt har bedrivits i Riksarkivets regi med hjälp av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Syftet var att retrospektivt registrera brevsamlingarna vid KB, universitetsbiblioteken och riksarkivet. Inmatningen har dock avstannat och utsikterna att Göteborgs universitetsbiblioteks brevkataloger ska komma i fråga för registrering har minskat avsevärt.

Uppsala har sedan 1984 en egen brevdatabas, BRUNO, som endast är tillgänglig internt. I Lund har man lagt in ett antal brevpöster i en lokal Filemaker databas. Vi fann att inga av dessa projekt eller databaser motsvarade de krav vi hade för vårt bestånd. Därför beslutades i december 1999 att vi skulle försöka skapa en egen databas.

Följande krav formulerades för handskriftsdatabasen: den skulle

- vara lättillgänglig, helst via webben
- vara användarvänlig
- ge en överblick över hela arkivet
- kunna ge svar om alla kategorier av material som ingår i ett arkiv
- ge bra sökmöjligheter, även ordsökning på enskilda ord ur t ex titlar
- ge direktaccess till de digitaliserade dokumenten
- kunna konverteras till andra system

Databasen har gjorts i Access, men är sedan överförd till en SQL-server. Den är uppbyggd i flera nivåer för att dels kunna beskriva de olika materialkategorierna och dels få en god överblick över ett arkivs hela bestånd. Grundtabellerna utgörs av en tabell som förtecknar brev och en som förtecknar övriga dokumenttyper. Härtill finns en tabell för arkiv, ett antal hjälptabeller, samt en auktoritetstabell för namn.

Registreringsklient

För att underlätta inmatning av poster har formulär för registrering utformats i registreringsklienten i Access.

Ett särskilt formulär för registrering av brev, ett för andra dokument, ett för arkiv och ett för namn finns.

Här finns också ett formulär för registrering av accessioner. Detta används endast internt och är ej synligt i webbgränssnittet.

Ett stort problem i början var hur vissa tecken (t ex e, é, è, ê osv.) skulle normaliseras för att få ut bästa möjliga sökresultat. Därför lades extra normaliseringsfält till för namnformerna. Detta visade sig sedan överflödigt i de flesta fall, eftersom det vid överföringen till SQL-servern fanns program för att normalisera de flesta av de aktuella tecknen.

Sökgränssnitt

Datateknikern har gjort ett webb-baserat sökgränssnitt, som gör det möjligt att söka på personnamn, institutionsnamn och arkivnamn. Hela eller delar av dokumenttitlar kan sökas i ett fritextfält.

Det finns även möjlighet att kombinera med materialkategori och ämnesord i respektive dokument. Vid sökning får man automatiskt upplysning om det finns andra dokument rörande respektive person samt uppgift om det finns digitaliserade bilder. Automatisk hänvisning görs också från en brevpост om det finns korrespondens i motsatt riktning.

Sökfunktionaliteten kommer efterhand att utökas med möjlighet att söka på årtal.

Digitala bilder

I projektet har även ingått att presentera delar av materialet i fulltext. Därför har 5 manuskript, 1 dagbok samt 122 brev fotograferats med digital kamera. Totalt blir detta knappt 700 digitala bilder.

De brev som valts, utgör främst tidiga brev från Evert Taube till föräldrar och syskon. Beträffande dessa brev har endast brev till ca 1924 medtagits.

Ibland förekommer det att alla förtecknade brev mellan två personer ej medtagits. Detta beror på att dessa inte utgörs av originalbrev eller koncept utan avskrifter, oftast på maskin. Fotograferingen gjordes i december 2000-januari 2001 och ett litet antal brev har förvärvats efter denna tid och har därför ej kommit med i de fotograferade sviterna. Det finns också några brev till föräldrarna och syster Märta, med tidigt datum (1907) som med största sannolikhet skrivits betydligt senare. De har förmodligen varit avsedda för ett självbiografiskt verk.

Andra orsaker till att brev utelämnats är att de ej är fullständiga.

Alla sidor med text är avfotograferade. Tomma sidor eller tomma baksidor av kuvert har ej medtagits.

Bilderna är tagna med en upplösning av 300 dpi och har sedan sparats i tif-format. Problem vid fotografering har bl a varit de olika papperskvaliteterna, olika styrka på skriften, bläck, blyerts osv samt att baksidestexten i vissa fall lyser igenom, men läsbarheten kan ändå betraktas som tillfredställande.

Alla bilder är tagna i färg vilket har visat sig bäst för handskriftsmaterial.

Visningsformatet för bilderna är DjVu från [Lizard Tech](#). DjVu ger bra bildkvalitet samtidigt som bildfilerna är relativt små.

Beträffande fotografering och bildvisning har projektet haft stor nytta av och använt de erfarenheter man gjort inom projektet: Ostindiska kompaniets arkiv. Se [projektrapporten](#) från 1999, av Helena Havner (14 s. pdf-format).

Sammanfattning

Evert Taubes arkiv är ordnat och förtecknat. Projektet har rönt stor uppmärksamhet vilket i sin tur har lett till att ytterligare arkivmaterial under hela projekttiden har tillförts arkivet.

Databasen har givit utvidgade sökmöjligheter för handskriftsbestånd.

Tillgängligheten har ökat. Alla som har tillgång till internet kan söka i beståndet. Forskare kan orientera sig i arkivet utan att personligen besöka biblioteket. Tack vare de digitala bilderna kan man även se utvalda manuskript och brev via datorn, vilket också minskar slitaget på ömtåligt handskriftsmaterial.

Evert Taubes arkiv är omfattande och innehåller en stor variation av dokumenttyper. Det har därför varit bra att använda som utgångspunkt vid utformandet av databasen. Trots det kommer förmodligen ytterligare fält eller tabeller att behöva läggas till i framtiden, vilket också är möjligt att göra. En viktig erfarenhet av projektet är att man för att spara tid bör utforma sökgränssnittet parallellt med registreringsklienten och databasen. Detta lät sig tyvärr ej göras på grund av diverse tekniska och personaltekniska problem.

Att gå vidare med

Biblioteket kan fortsätta att registrera andra handskriftsarkiv i databasen.

Ytterligare bilder ur Evert Taubes arkiv och ur andra arkiv kan fotograferas digitalt och läggas ut på webben.

Äldre arkivförteckningar kan skannas och via att en post för arkivet läggs i databasen bli tillgängliga i t ex pdf-format.

Registreringsklienten kan vidareutvecklas för att bli mer användarvänlig.